

Sygn. akt VII U 31/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Zabrocka

Protokolant: st.sekr.sąd.Alina Bastuba

po rozpoznaniu w dniu 10 czerwca 2013 r. w Gdańsku

sprawy M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania M. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 14 września 2012 r. nr (...) oraz z dnia 16 listopada 2012 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. i przyznaje ubezpieczonej M. P. prawo do emerytury od 21 września 2012r.

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VII U 31/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 września 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił wnioskodawczyni M. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), tj. wobec nieudokumentowania wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach oraz nieosiągnięcia wieku emerytalnego. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonej okresu pracy od dnia 01 października 1974 r. do dnia 31 sierpnia 1995 r. oraz od dnia 01 września 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. jako wykonywanej w szczególnych warunkach, albowiem ze świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 23 czerwca 1999 r. wynika, że ubezpieczona wykonywała prace na stanowisku „ob. szwacz, magazynier, ob. wykrawacz elem. spodowych”, natomiast w zarządzeniu Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego w wykazie A, dziale VII, poz. 10,12 i 14 pkt 6 wymienia się prace w magazynie skór surowych /garbarnie, skup/, jako obuwnik – wykrawacz oraz jako obuwnik – montażysta, formowacz, szwacz/ przy ścieraniu i szlifowaniu elementów wyrobów.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o ponowne rozpatrzenie jej wniosku o emeryturę, przy uwzględnieniu przedłożonych przez nią nowych dokumentów.

Po analizie nowych dokumentów dostarczonych przez ubezpieczoną decyzją z dnia 16 listopada 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ponownie odmówił M. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), tj. wobec nieudokumentowania wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonej okresu pracy od dnia 01 października 1974 r. do dnia 31 sierpnia 1986 r. jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, albowiem – jak wskazał – na podstawie przedłożonych dokumentów trudno jednoznacznie stwierdzić, że ubezpieczona wykonywała prace w szczególnych warunkach - podane jest tylko, że pracowała na stanowisku magazyniera – jednak brak informacji w jakim magazynie.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższej decyzji ZUS wnosząc o ponowne rozpatrzenie jej sprawy.

W odpowiedzi na powyższe odwołania pozwany organ rentowy wniosł o ich oddalenie, powołując się na argumentację przedstawioną w zaskarżonych decyzjach.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona M. P., urodzona dnia (...), w dniu 21 września 2012 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę.

Wnioskodawczyni nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i nie pozostaje w stosunku pracy.

Początkowo, w toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczona udowodniła na dzień 01 stycznia 1999 r. 24 lata, 6 miesięcy i 1 dzień okresów składkowych i nieskładkowych, w tym żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 14 września 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił M. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nieudowodnienia żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach oraz nieosiągnięcia wymaganego wieku emerytalnego 55 lat na dzień złożenia wniosku o emeryturę i wydania decyzji.

Następnie, wobec złożenia przez wnioskodawczynię wraz z odwołaniem od powyższej decyzji dokumentacji z akt osobowych, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył ubezpieczonej do stażu pracy w warunkach szczególnych 9 lat i 4 miesiące, po czym wydał w dniu 16 września 2012 r. kolejną decyzję, w której ponownie odmówił M. P. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na nieudowodnienie wymaganego 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Decyzja ta również została zaskarżona w rozpoznawanej sprawie.

Okoliczności bezsporne, vide : wniosek – k. 1 – 2 plik II akt ubezpieczeniowych, karty przebiegu zatrudnienia – k. 12 i 42 plik II akt ubezpieczeniowych, decyzje ZUS – k. 13 i 43 plik II akt ubezpieczeniowych.

Wnioskodawczyni M. P. w okresie od dnia 21 czerwca 1974 r. do dnia 30 czerwca 1999 r. zatrudniona była w Fabryce (...) Spółce z o.o. w S. w pełnym wymiarze czasu pracy. Początkowo ubezpieczona została zatrudniona jako stażystka na stanowisku obuwnika – szwacza, a od dnia 01 października 1994 r. wykonywała pracę na tym stanowisku już jako pełnoprawny pracownik. W tym czasie ubezpieczona pracowała przy maszynie, która nazywała się ścieniarka i ścieniała elementy wierzchowe, podszewkowe, spodowe i tekstylne obuwia. Do ubezpieczonej trafiały wycięte elementy wierzchowe, spodowe, podszewkowe obuwia, a jej praca polegała na tym, żeby zetrzeć (usunąć) nadmiar skóry przy brzegu elementu. Tekstylia, z którymi pracowała, były to tkaniny ocieplające, futerkowe i usztywniające,

które znajdowały się między skórą a podszewką. Za pomocą ww. maszyny ubezpieczona musiała usunąć nadmiar ww. tekstyliów. Maszyna ta posiadała nóż, stopkę dociskową, wałek podający oraz regulator grubości ścinania. Tekstylią i skórę ubezpieczona układała na wałku podającym i przesuwiała w taki sposób, żeby wałek naprowadził tekstylią i skórę na nóż. Nóż zbierał nadmiar tekstyliów lub skóry i następnie wychodził pożądanym elementem. Elementem spodu były podnoski, zakładki, które wykonywane były z elementów termoplastycznych, skórzanych i innych. Te elementy, za pomocą tej samej maszyny, również miały ścieniane brzegi. Czynności te ubezpieczona wykonywała od momentu podjęcia stażu do dnia 14 września 1980 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Z dniem 15 września 1980 r. ubezpieczona została przeniesiona do magazynu podręcznego elementów spodowych znajdującego się na Oddziale 411, gdzie pracowała do dnia 01 września 1986 r. Następnie ubezpieczona została przeniesiona do produkcji doświadczalnej, gdzie zajmowała się krojeniem materiałów spodowych. W magazynie podręcznym nie było skór surowych, były w nim styrogumy, skóry podeszwowe, sztuczne skóry, tkaniny, pianki lateksowe, odpady skór wierzchowych – generalnie wszystko co jest potrzebne do produkcji spodów i podszewek.

W okresie zatrudnienia wnioskodawczyni nie korzystała z urlopów bezpłatnych. W okresie od dnia 01 września 1995 r. do dnia 31 sierpnia 1996 r. ubezpieczona przebywała na urlopie wychowawczym.

Dowód: świadectwo pracy – k. 6 plik II akt ubezpieczeniowych, świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach – k. 7 plik II akt ubezpieczeniowych, akta osobowe wnioskodawczyni (k. 27 koperta) – wniosek o przyjęcie do pracy – k. 132 A, karta obiegowa – k. 121 B, kwestionariusz weryfikacyjny – k. 118 B, opinia z dnia 02.03.1976 r. – k. 115 B, zakres czynności k. 105 B, podanie z dnia 11.08.1995 r. – k. 68 B, umowa przedwstępna – k. 44 C, angaż z dnia 10.10.1974 r. – k. 42 C, zmiana umowy o pracę z dnia 17.09.1980 r. – k. 40 C; zeznania świadka B. P. – protokół skrócony wraz z załączonym opisem audio – k. 51 – 52, zeznania ubezpieczonej M. P. – k. 38 – 39 w zw. z k. 40.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach osobowych wnioskodawczyni oraz w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu emerytalnego, której prawdziwości i rzetelności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Podstawę ustaleń stanu faktycznego stanowiły także zeznania wnioskodawczyni oraz świadka B. P., które zasługiwały na wiarę, albowiem były one jasne, spójne, rzetelne i razem z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie tworzyły zwartą i logiczną całość.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie skarżącej M. P. zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonej do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawczyni legitymuje się wymaganym 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009, Nr 153 poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,

3) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Stosownie do dyspozycji art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W wykazie A – prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego – stanowiącym załącznik do rozporządzenia, w dziale VII (w przemyśle lekkim) pod pozycją 14 wymienione są prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego.

Z uwagi na ogólnikowe określenie ww. stanowiska w przepisach rozporządzenia, koniecznym jest posiłkowe odwołanie się do stanowisk wymienionych w załączniku Nr 1 do zarządzenia resortowego Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 01 lipca 1987 r. zawierającym szczegółowy wykaz stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, gdzie w wykazie A dziale VII (przemysł lekki) pod pozycją nr 14 (prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego) w pkt 1 wymieniona jest praca obuwika – montażysty, formowacza i szwacza (przy ścieraniu, ścienianiu i szlifowaniu elementów wyrobów).

Dodatkowo wskazać należy, iż zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2).

Trzeba jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Bezspornym jest, iż ubezpieczona w dniu 21 września 2012 r. osiągnęła 55 rok życia i na dzień 01 stycznia 1999 r. udokumentowała okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 20 lat, nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostawała w stosunku pracy.

Ostatecznie (wobec uwzględnienia przez ZUS ubezpieczonej do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w Fabryce (...) w S. od dnia 01 września 1986 r. do dnia 31 sierpnia 1995 r. oraz od dnia 01 września 1998 r. do dnia 31 grudnia 1998 r. w łącznym wymiarze 9 lat i 4 miesiące) przedmiotem sporu pozostawało jedynie ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach może zostać uznany początkowy okres zatrudnienia wnioskodawczyni w ww. zakładzie pracy od dnia 01 października 1974 r. do dnia 14 września 1980 r.

Na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2013 r. (vide : k. 39) wnioskodawczyni oświadczyła bowiem , że nie domaga się zaliczenia okresu pracy w magazynie podręcznym na stanowisku magazyniera od dnia 15 września 1980 r. do dnia 31 sierpnia 1986 r.

W ocenie Sądu, fakt wykonywania przez ubezpieczoną pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie od dnia 01 października 1974 r. do dnia 14 września 1980 r. znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadczenie pracy, świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach znajdujących się w aktach ZUS oraz w dokumentacji zgromadzonej w aktach osobowych wnioskodawczyni, tj. angażu z dnia 10 października 1974 r., opinii z dnia 02 marca 1976 r., w kwestionariuszu weryfikacyjnym z dnia 30 września 1974 r., z których bezspornie wynika, iż po ukończeniu stażu wstępnego na stanowisku obuwnika – szwacza do momentu powierzenia jej stanowiska magazyniera magazynu podręcznego materiałów spodowych ubezpieczona pracowała na stanowisku obuwnika – szwacza). Niewątpliwie fakt ten został potwierdzony i uszczegółowiony zeznaniami wnioskodawczyni oraz świadka B. P. – współpracownika ubezpieczonej ze spornego okresu zatrudnienia – która zeznała, iż wnioskodawczyni w fabryce (...) pracowała na ścieniarce, na której obrabiała wstępnie przed szyciem elementy wierzchowe, podszewkowe, spodowe i tekstylne obuwia. Wprawdzie świadek nie pamiętała dokładnie w jakim to było okresie, nie mniej jednak wskazała, że musiało to być mniej więcej w okresie od 1972 – 1973 r. do lat 90, kiedy to wykonywała obowiązki technologa i sprawdzała prace wykonywane przez pracowników na ścieniarce. Świadek nie miała przy tym jakichkolwiek wątpliwości, że ubezpieczona wykonywała wyżej opisane prace stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wyjaśniła, że pracownicy, którzy byli przyuczeni do danej czynności, w ramach odbywania wstępnego stażu, dalej tę czynność stale wykonywali. Nie byli oni przesuwani do wykonywania innych czynności. Oczywiście, w ramach swoich obowiązków należało do nich, oprócz obsługi maszyny ścieniarce, również jej wyczyszczenie czy np. naostrzenie noży. Zdaniem Sądu, świadek ten posiada odpowiednią wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez ubezpieczoną pracy; był bowiem nie tylko zatrudniony wraz z ubezpieczoną mniej więcej w tym samym okresie czasu, w tym samym zakładzie pracy, ale również jako technolog opracowywał dokumentacje technologiczne przygotowywania cholewki do dalszej produkcji. W tym celu musiał, sporządzając dokumentację, sprawdzać czy elementy przygotowywane na ścieniarce przez pracownice spełniały wszelkie warunki technologiczne, np. w zakresie grubości. Stąd świadek doskonale pamiętała, że Pani (...) wykonywała wszystkie te czynności. Sąd nie znalazł jakichkolwiek podstaw by kwestionować jego wiarygodność.

Zaznaczyć przy tym trzeba, iż dla określenia czy dana praca wykonywana jest w warunkach szczególnych i w szczególnym charakterze nie ma znaczenia nazwa stanowiska pracy, ale charakter faktycznie wykonywanych czynności – tak też wypowiedział się Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 21 kwietnia 2004 roku, II UK 337/03, OSNP 2004/22/392, który to pogląd Sąd w tym składzie w pełni podziela.

W świetle powyższego, brak jest w ocenie Sądu jakichkolwiek podstaw do zakwestionowania szczególnego charakteru pracy wnioskodawczyni. Jak zaś trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 września 2006 r. w sprawie I UK 59/06 (opubl. w OSN Nr 17 – 18/2007, poz.259) faktycznie istotne znaczenie dla zakwalifikowania danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach ma jedynie bezpośrednie narażenie pracownika na działanie czynników szkodliwych, kwalifikujących daną pracę jako wykonywaną w szczególnych warunkach, a nie inne czynniki, jak np. forma zatrudnienia – rodzaj zawartej umowy o pracę.

W ocenie Sądu, ubezpieczona spełniła wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ w dniu 21 września 2012 r. ukończyła 55 lat, na dzień 01 stycznia 1999 r. udokumentowała okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze co najmniej 20 lat, ponadto nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego i nie

pozostaje w stosunku pracy, a także na dzień 01 stycznia 1999 r. spełniła przesłankę co najmniej 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawczynie w spornym okresie wykonywała pracę na stanowisku obuwnika – szwacza zajmując się ścienianiem, wobec tego była zatrudniona na stanowisku, o którym mowa w pkt 14 działu VII wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Uwzględnienie bowiem spornego okresu wskazuje, iż staż pracy wnioskodawczynie w warunkach szczególnych jest dłuższy niż wymagany ustawą, a zatem, zgodnie z przepisem § 4 rozporządzenia, oznacza spełnienie tego wymogu do przyznania wnioskodawczynie świadczenia emerytalnego w wieku obniżonym.

Na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami Sąd Okręgowy zmienił decyzje organu rentowego z dnia 14 września 2012 r. i 16 listopada 2012 r. oraz przyznał M. P. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 21 września 2012 r., tj. od dnia ukończenia 55 lat zgodnie z dyspozycją art. 129 w zw. z art. 100 ust. 1 cyt. ustawy emerytalnej.

SSO Elżbieta Zabrocka